

U.T.E

UNITAT TERAPÈUTICA I EDUCATIVA A LA PRESÓ D'ALBOCÀSSER

Francisco Blas Navarro Rovira

Christian Valanzuela Miralles
christian_miralles@hotmail.es

Resum.

En l'actualitat, la unitat terapèutica i educativa (UTE) constitueix un requisit imprescindible per avançar cap a una societat inclusiva, on els interns i els propis membres del centre penitenciari treballen cooperativament per a la seua reinserció social. No obstant això, a causa del seu desconeixement, aquests tipus de centres continuen treballant de manera tradicional en l'educació dels interns. Per tant, el que es pretén és donar a conèixer aquest model alternatiu i reflectir la nostra experiència personal viscuda en l'UTE d'Albocàsser.

Paraules clau. Unitat terapèutica i educativa, societat inclusiva, reinserció social, model alternatiu i experiència personal.

1. LA UNITAT TERAPÈUTICA I EDUCATIVA (UTE)

En relació a l'educació als centres penitenciaris i en especial a l'UTE, convé destacar que gran part d'aquest treball ha estat elaborat mitjançant la informació obtinguda en l'assignatura de *Didàctica i Organització Escolar* del Grau de mestre en Educació Primària, així com del contacte establert amb els funcionaris del centre penitenciar d'Albocàsser i de la nostra vivència en ell.

No obstant això, convé remarcar que aquest document no és un article científic, de manera que no té com a objectiu difondre els resultats d'una investigació. Amb el següent treball, s'aproparà al lector a l'àmbit educatiu dins del món penitenciar, concretament a l'UTE.

El projecte de l'UTE podria dir-se que és especial, si fem comparació amb qualsevol altre centre educatiu. L'educació és un element fonamental del desenvolupament personal, raó per la qual s'intenta donar una total cobertura a l'Ensenyament Reglat Obligatori, de manera que tots els interns dels mòduls que integren l'UTE amb un nivell inferior a l'Educació Secundària hauran de completar estudis fins a abastar l'esmentat nivell. A aquells que ja tinguen aquest nivell, se'ls intentarà facilitar l'accés a nivells superiors.

És molt importat –i cal remarcar-ho– que per tal d'implementar i potenciar al màxim els recursos i la corresponsabilitat dels interns amb el model participatiu, els interns de nivells educatius superiors es convertiran en educadors o ajudants d'aquells interns de menor nivell escolar.

A més a més, en un mitjà on les persones conviuen totalment aïllades, l'escola suposa una oportunitat per normalitzar les relacions personals, aprofitant el marc educatiu sobre la base de les activitats acadèmiques reglades i totes aquelles que es duen a terme amb la mediació dels docents del centre.

Aquest model alternatiu adopta com a eix metodològic el constructivisme, en el marc del respecte als interessos de l'alumnat i les seues demandes, de les possibilitats organitzatives i didàctiques del professorat i del centre, atenent als principis d'activitat, participació, socialització, cooperació i integració.

1.1. ¿Què es pretén en el centre?

L'escola d'un centre penitenciar ha de potenciar aquells valors que defineixen una societat democràtica més que en cap altre entorn educatiu, per tant s'estimulen les actituds de diàleg, de participació, de respecte cap als altres i de solidaritat, alhora que es rebutgen tot tipus de manifestacions racistes, xenòfobes o totalitàries. Així doncs, no es toleren actituds d'aquest tipus en el procés formatiu de l'alumnat de qualsevol de les parts implicades (docent o alumnat).

Aquestes escoles, es basen en el concepte d'educació de persones adultes que fa referència la UNESCO i que assenyalava el Marc Curricular per a l'Educació de Persones Adultes de la Comunitat Valenciana (1976), entenent que l'expressió: "Educació d'Adults", designa la totalitat dels processos organitzats d'educació amb els quals les persones considerades com a adults per la societat a la qual pertanyen, desenvolupen les seues aptituds i els seus coneixements, milloren les seues competències i aconseguen una nova orientació, evolucionant les seues actituds o comportaments cap a una doble perspectiva, sent aquesta l'enriquiment integral de la persona i la participació en l'entorn social que ens envolta.

Fins i tot, des d'aquests centres es vol aprofitar l'entorn natural, local i comarcal per potenciar totes les activitats educatives que ens ofereix. Entre altres activitats projectades cal destacar les setmanes culturals obertes a tot l'alumnat que es van celebrant al llarg de l'any on s'organitzen, festivals i sortides terapèutiques amb el propòsit de completar i diversificar l'oferta educativa i amenitzar la vida cultural del centre.

La convivència entre alumnat i professorat a l'escola, permet estimular el respecte entre gèneres alhora que eliminar aquelles actituds discriminatòries que poguessen produir-se, creant un àmbit d'igualtat i respecte.

L'escola al seu torn suposa l'ocasió d'integrar a aquelles persones que en el seu moment no van tindre l'oportunitat de seguir estudis amb normalitat i presenten unes deficiències importants en la seua formació, requerint una atenció educativa especial.

Ara bé, aquesta escola està oberta a tot tipus de Projectes d'Innovació que vagen adaptant el mateix als avanços pedagògics i tecnològics més recents i als canvis produïts en la societat.

Tot seguit, el respecte a la diversitat de l'alumnat té molta rellevància, ja que es busca la integració plena de l'alumnat amb necessitats educatives especials, tractant de donar la resposta educativa més satisfactòria a les seues dificultats.

També es treballen estratègies que fomenten l'hàbit de la reflexió i la formació d'opinions pròpies basades en la mateixa, de manera que l'alumnat assumisca les conseqüències de les seues pròpies decisions.

Així mateix, s'inculca el sentiment de satisfacció de l'obra ben feta i l'afany de coneixement com una forma d'enriquiment personal de si mateix i com no podia ser d'una altra manera, es procura que l'alumnat conega i respecte el medi ambient i realitze aportacions personals que afavorisquen la seua

conservació i millora. Finalment, es promouen en l'alumnat hàbits saludables.

Pintures fetes pels interns als tallers

1.2. ¿Què es pot estudiar a l'UTE?

L'oferta formativa que s'ofereix a l'UTE és semblant a la que ens podem trobar a qualsevol escola d'adults. Cal dir que l'escola representa un dels pilars de l'UTE, ja que és un espai dinàmic que ajuda de manera fonamental a aconseguir el nivell de normalització i conscienciació, objectiu d'aquest espai.

Donades les circumstàncies singulars d'un centre penitenciari, per tal de poder abastar tots els vessants necessaris amb l'objectiu de poder reeducar al màxim als interns i preparar-los per a aconseguir una millor reinserció, hem de parlar dels diferents tipus d'educació que constitueixen aquest model alternatiu.

El projecte d'educació integral que suposa tot allò inclou l'educació formal o reglada. L'escola té un caràcter preferent, convertint-se no sols en un lloc de transmissió de coneixements, sinó també en un espai d'interacció i comunicació entre els interns i el món exterior.

Dins l'UTE disposen de gimnàs per fer esport, es fan tallers de lectura, treballs manuals, i també tenen un blog. Fins i tot tenen una gran varietat d'activitats amb l'objectiu de formar-se com a persones i també adquirir unes capacitats centrades en oficis per tindre recursos i poder guanyar-se la vida una vegada finalitzi la seua estança en la presó.

Actualment, tots els interns estan obligats a assistir a classe, tinguen o no titulacions, per aquest motiu es possibilita un sistema flexible de nivells i una

metodologia basada en la cooperació, en la qual els mateixos interns es converteixen en ensenyants.

Els ensenyaments primaris, secundaris i l'espanyol per a estrangers, s'imparteixen en la modalitat presencial, tasca que realitza el professorat de l'UTE diàriament.

Ara bé, en centres penitenciaris com el d'Albocàsser, al qual vam tindre l'oportunitat d'assistir, està també en funcionament, el Batxillerat a distància, coordinat des de l'Institut Francesc Ribalta de Castelló. Els estudis universitaris els gestiona, a través de l'UNED, un coordinador de formació del mateix centre penitenciar.

No obstant això, quan un nou intern accedeix a l'UTE, si no estava ja anant a l'escola en el mòdul d'origen, el professorat encarregat, s'ocupa de fer-li una prova de coneixements previs per tal de conèixer el seu nivell acadèmic i possibilitar la seua inclusió a l'escola.

A més, podem parlar d'educació no reglada, és a dir, que té el propòsit d'impartir coneixements enquadrats en un entorn no reconegut de manera oficial, però que pretenen que els interns puguen adquirir una preparació suficient inclús per poder accedir al mercat laboral.

Al capdavant, convé recalcar la importància que té en aquest entorn l'educació en salut i en valors com ara l'autoestima, però seria massa estendre'ns i ens centrarem a l'educació reglada com a tal.

Així és que per dur a terme tots els tipus d'activitats educatives de l'UTE, existeixen diversos programes formatius centrats en aspectes com l'alfabetització, l'obtenció del graduat en Educació Secundària obligatòria, programes de qualificació professional inicial o la preparació per a la prova d'accés a la universitat.

1.3.¿Cóm s'organitza i qui treballa a aquest centre?

D'entrada en un centre penitenciar es barregen una gran diversitat d'equips amb diferents escomeses, resultant primordial l'equip de seguretat (tant per als possibles problemes de convivència que poden sorgir, com per la funció de tutors i responsables que l'administració ostenta amb la figura dels interns). Per tant, s'ha de suposar que tant l'educació com moltes altres accions que es duen a terme dins d'un centre d'aquesta tipologia s'han de supeditar a la seguretat.

Per una banda, tenim l'equip de tractament, format per l'equip docent junt amb l'equip d'educadors, psicòlegs, treballadors socials i monitors ocupacionals. Aquest equip és l'encarregat de la reeducació i reinserció i per aquesta raó, és per

la qual resulta primordial una bona coordinació multidisciplinària que possibilita aquesta.

Aquest fet origina que tant els recursos com el tipus d'actuacions que es poden dur a terme per part de l'equip docent s'hagen de trobar sempre, per una part avaluats i autoritzats per l'equip de seguretat.

Com es veu, no podem parlar de l'equip docent de forma individualitzada, i per aquest fet cal nomenar i explicar una mica la totalitat de l'equip tècnic i les seues funcions per a entendre com es treballa a aquest singular centre.

Per altra banda, existeix l'equip tècnic, format per l'Equip Multidisciplinari i els tutors. La seua funció més important és la coordinació, ja que és necessària per a poder afrontar amb èxit l'activitat diària (i consegüentment, els objectius de l'UTE).

A més a més, de cara als interns, s'ha de mostrar una imatge de total coordinació dins de l'equip, ja que en cas de dubtes o discrepàncies, els interns mostren una actitud molt negativa envers l'equip de treball i totes les seues propostes.

Així doncs, les funcions de l'equip tècnic seran:

- Distribuir les tasques diàries de treball.
- Atendre els conflictes que sorgeixen dins l'equip.
- Coordinar-se amb la subdirecció de tractament del centre penitenciari.
- Elaborar i presentar la memòria anual.
- Informar a l'Equip Multidisciplinari al voltant de tots els assumptes relacionats amb l'UTE.

Els membres de l'equip tècnic estan sota la supervisió de la subdirecció de tractament. Hi haurà tants coordinadors com la Direcció del Centre estime oportú, sempre tenint en compte les necessitats i el volum de gestió que es vaja desenvolupant.

D'aquesta manera, l'Equip Multidisciplinari representa l'òrgan màxim de decisió de l'UTE, el qual està integrat per tots els treballadors dels diferents àmbits professionals de la institució, amb especial rellevància de l'àrea de funcionaris de vigilància.

Tots els professionals que integren l'Equip desenvolupen activitats terapèutiques, tant de mode col·lectiu com individual. L'equip es reuneix diàriament a primera hora i al llarg del dia, tots els professionals han de dur a terme diferents actuacions que responen a les possibles incidències o problemes que apareixen amb l'objectiu de ser més operatius. Aquestes decisions seran revisades en la reunió del matí següent.

Algunes de les seues funcions són:

- Portar un seguiment exhaustiu tant del grup que té assignat, com de cadascun dels interns que el componguen.
- Informar i proposar sobre qualsevol tipus de qüestió relacionada amb els interns del seu grup.
- Fer propostes relacionades amb sortides terapèutiques, permisos, progressions de grau, canvis de grup...

Paral·lelament, els tutors es reuniran amb el seu grup o a escala individual, amb els interns tantes vegades com consideren necessàries i portaran un llibre d'actes on constataran les qüestions rellevants del dia a dia i dels assumptes que es debaten a totes les reunions de l'Equip Multidisciplinari.

Llevant la resta de personal dels equips que constitueixen l'UTE, nomenar que l'equip docent està format per un total de 20 persones, amb la següent distribució:

- 10 docents per Educació Primària.
- 7 docents per a Secundària.
- 1 tècnic per a la Formació Professional.
- 2 professors que imparteixen tutories/classes de 6 sessions setmanals de Batxillerat a distància CEED.

Fent referència a l'estabilitat laboral, un dels problemes més acusats, és la inestabilitat del professorat, ja que la majoria són interins.

Ara bé, en relació a la participació, cal esmentar que aquesta és un dels valors bàsics que ha d'haver-hi en tota comunitat educativa, no sols dins de les aules sinó també fora d'elles. La formació de ciutadans lliures, compromesos amb les tasques comunes farà del centre un espai de convivència enriquidor on tindran cabuda la pluralitat, la concòrdia, la diversitat, etc.

Les característiques pròpies del centre penitenciari fan que aquests valors siguin entesos com a indispensables per a la reinserció social, educativa i cultural de l'alumnat.

L'exercici quotidià de la participació és el millor instrument perquè tant l'alumnat, professorat i el personal específic del centre penitenciari, senten el centre com a propi. Participar és la capacitat d'influir en tots els aspectes de la vida educativa en implicar-se i corresponsabilitzar-se dels seus resultats.

Pel que fa a la direcció-coordinació i gestió general, el centre compta, per una banda, amb el Consell Escolar i, d'altra, amb el Claustre de Professorat. Però també compta amb mecanismes de participació dins de l'àmbit de gestió curricular, planificació i avaluació, com ara reunions de cicle, en el cas de Primària i Secundària o la COCOPE.

Així doncs, observem que l'organització i el funcionament de l'escola dins d'un centre penitenciari és molt similar a la d'una escola normal i corrent. Cada grup d'alumnat tindrà un tutor de mòdul, nomenat per la Direcció preferentment entre el professorat del grup. El Cap d'estudis, coordinarà el treball dels tutors i mantindrà les reunions periòdiques necessàries per al bon funcionament de l'acció tutorial.

1.4. L'alumnat de l'UTE

L'alumnat intern en el centre penitenciari es caracteritza per ser un adult amb dificultat per construir processos comunicatius.

En els últims anys, es detecta un increment considerable de reclusos procedents d'altres països (països de l'est, magrebins, etc.) que condicionen la nostra acció docent en honor de facilitar la integració d'aquestes persones.

Respecte al nivell educatiu dels reclusos, es detecta que hi ha un elevat percentatge que no va finalitzar la seua etapa d'ensenyament obligatori presentant nombroses deficiències en la seua formació. Són aquells interns, generalment de raça gitana, que procedeixen d'àmbits marginals, educats en institucions benèfiques i que presenten un alt grau de desestructuració familiar, indigència i desarrelament afectiu.

Un altre sector respon al jove toxicòman que va abandonar els seus estudis per problemes amb les drogues. Dins d'aquest grup, s'estableixen grans diferències de formació abundant d'interns amb l'ensenyament primari finalitzat així com havent cursat especialitats de formació professional, alguns cursos de batxillerat. De fet, aquest tipus d'intern presenta trets diferenciats respecte a l'anterior, ja que sol tindre suport de les seues famílies, recursos econòmics i possibilitats de rehabilitació.

A més, un sector molt minoritari posseeix el batxillerat o cursa estudis universitaris. Esment a part mereix el grup d'immigrants per la seua gran diversitat cultural, per les seues grans diferències acadèmiques, per les seues diferents creences religioses, etc. que origina grups de treball molt heterogenis amb grans dificultats per obtenir grups estables.

En general, presenten una gran inestabilitat emocional i un gran dèficit en habilitats socials (autocontrol, autoestima, baixa tolerància a la frustració...), repercutint tot això en la vida acadèmica (falta d'hàbits de treball i de constància, etc.).

Quant a l'organització de l'alumnat, es pretén normalitzar al màxim la vida acadèmica del centre establint espais en els quals es barrege alumnat de diferents nivells, edats i mòduls. Amb aquest criteri, s'ha habilitat l'àrea sociocultural per atendre als alumnes del Cicle II (nivells I i II), a l'alumnat de nivells inferiors que agrupem amb altres mòduls i a l'alumnat d'espanyol per a estrangers. Aquests procedeixen de les diferents dependències del centre i suposa per a ells, una ocasió extraordinària per establir relacions normalitzades amb la resta d'interns, els quals són atesos en els seus respectius mòduls sent el mestre/al qual es desplaça fins allí.

Finalment, citar alguns dels interessos que l'alumnat té per acudir a l'escola, com són:

- La necessitat d'obtenir un títol oficial per promocionar-se acadèmicament o professionalment.
- Adquirir els coneixements instrumentals bàsics per a la seua comunicació personal amb l'exterior (família, advocats, etc.)
- L'obtenció de bons informes que possibiliten l'accés a beneficis penitenciaris.
- La necessitat de relacionar-se en un àmbit normalitzat.
- Fer més suportable el compliment de la condemna.
- Sentir-se part d'un projecte formatiu que no els etiqueta com a presos sinó com a alumnat.
- Coneixement del castellà i valencià com a eina d'integració social.
- Sentir-se atés.

2. EXPERIÈNCIA EN L'UTE D'ALBOCÀSSER

L'escola que hem investigat per a la confecció d'aquest treball, triada des d'un primer moment per unanimitat pels membres del grup, pertany al centre penitenciari d'Albocàsser, el qual està situat a la comarca de l'Alt Maestrat i alberga un total de 1.800 persones de sexe masculí amb situacions penals molt diverses. Així doncs, treballar sobre una escola inserida en un centre penitenciari ens porta a parlar d'un context tant concret com variat al mateix temps.

Centre Penitenciari d'Albocàsser

En travessar els murs de la presó, trobem un alumnat d'allò més divers, començant pels seus orígens de naixement, que pot tractar-se de qualsevol nacionalitat, així com de les diferents races o cultures que dins d'ella conviuen. A més a més, els nivells culturals dels interns també són tan disperses com les seues característiques o els seus motius pels quals compleixen condemna, encara que es denota un nivell cultural prou baix majoritàriament. Més que en qualsevol altre context, és aquí on hem de parlar de l'atenció a la diversitat.

Cal no oblidar el context on s'enclava aquesta escola. Aquesta té la importantíssima missió de col·laborar amb la reinserció en la societat d'aquestes persones a través de l'educació tal com versa l'Article 25.2 de la Constitució Espanyola de 1978, on estableix literalment: "*Les penes privatives de llibertat i les mesures de seguretat estaran orientades cap a la reeducació i reinserció social*".

Pel que fa a l'UTE, és un model alternatiu dins de la institució penitenciària, perquè ens ofereix una visió totalment nova de la presó de com sempre l'hem vist. Per dur a terme aquest model d'intervenció, es separa a tots els interns participants del món que fa de la presó una escola de delinqüència i criminalitat, i amb aquest

grup, es forma un espai social-educatiu i terapèutic on es pretén aconseguir el compliment del ja nomenat article 25.2.

Un dels punts més significatius és la creació de l'espai lliure de les interferències que generen les drogues, per això els presos es comprometen a renunciar al consum de drogues, denunciar el seu tràfic i treballar en la seua pròpia recuperació, i és en aquest espai on l'Equip Multidisciplinari fomenta canvis en els hàbits, comportaments, pensaments, actituds i valors dels interns residents, creant un ambient dinàmic i personalitzat, que facilita l'evolució dels participants fins a aconseguir la seua reinserció en la societat directament o a través dels diversos recursos terapèutics externs.

Quantes vegades, com a estudiants demanem una segona oportunitat per poder recuperar algun examen suspés? Quantes vegades toca demanar perdó (encara que, cada dia més, falte aquesta habilitat social entre les persones) per minúcies comeses amb familiars, amics o coneguts? I de bon segur que a tots ens agrada rebre aquest perdó. Així doncs, entenem que amb molta més raó hem de donar una segona oportunitat a persones que, amb la mateixa signatura i paraula mostren el seu interès per inserir-se en la societat, una societat, que potser tinga part de culpa, per què no, de tantes i tantes vides trencades, incompreses i marginades.

És doncs l'educació el millor mètode, el millor camí per tot això. A través de l'educació la resta de l'anomenada societat pot entendre's, encaminar-se cap a objectius comuns, formar persones... així es va fent des de la infància i així hem de fer-ho en la maduresa quan siga necessari o requerit. Sens dubte, costa més redreçar a un home que educar a un nen, però no per això hem de tirar la tovallola.

Tots podem tindre la dissort de cometre un greu error en qualsevol moment, siga per la causa que siga, la majoria d'ocasions per una falta d'educació o inclusió social, però fent un gran exercici d'empatia, tots desitjaríem que ens tiressen una mà, i aquí hem d'estar els docents en primera línia. Certament serà costós, un camí dur, amb dificultats, educar a una persona amb uns valors preestablerts i uns coneixements que poden ser erronis és una àrdua tasca, més quan aquesta està influenciada per l'abstinència de les drogues, cosa que fa que es complique més si cap a la situació, però tan gran com s'és l'esforç, tan gran serà la satisfacció de la feina ben feta, de l'objectiu aconseguit, i de veure una persona que torna a somriure i a tindre en compte que un altre camí és possible.

Tot seguit, cal esmenar que la visita d'alguns membres interns de l'UTE a aquesta universitat va suposar un abans i un després clarament diferenciats. Mai pensem que després de l'elecció per investigar aquesta escola anàvem a quedar tan sorpresos i al seu torn compromesos amb el tema.

Tornant a la visita realitzada, després de menjar amb l'alumnat de l'UTE d'Albocàsser, ja vam poder comprovar que a l'escola, no tan sols se'ls ensenya a

150 | U.T.E: UNITAT TERAPÈUTICA I EDUCATIVA A LA PRESÓ D'ALBOCÀSSER

Francisco Blas Navarro Rovira, Christian Valanzuela Miralles

sumar i restar, tal com ens deien els nostres avis. Cal destacar, i no pot ser d'una altra manera, el gran afecte i estima mostrat entre ells, mostrant sentiments que avui dia gairebé són impensables entre dos amics de tota la vida. El testimoni d'aquests nois ens van fer reflexionar moltíssim, però més ho va fer veure com havien après a mostrar els seus bons sentiments, i no solament els dolents, tal com cada dia es veu més en aquesta societat. Es va poder comprovar *in situ* que els grups d'autoajuda entre aquestes persones, és part fonamental de la vida, no solament a la presó, sinó després fora d'ella.

Així doncs, la filosofia d'aquest model terapèutic/educatiu d'intervenció penitenciària és l'aposta per la cohesió, la participació i per una integració de les persones i els recursos, compatible amb una actuació personalitzada a les gents privades de llibertat, sent aquesta l'essència de l'UTE i la base del seu èxit, on presos i funcionaris viatgen en la mateixa direcció.

2.1.Recollida de comentaris dels membres de l'UTE

A continuació, reflectim alguns dels comentaris fets per membres de l'UTE, i els quals no vam poder passar per alt:

- *No seré jo qui us jutge de nou, estem aquí per ajudar-vos.* (professora de l'UTE)
- *No sabia el temps que no deia un simple "et vull".* (alumne de l'UTE)
- *Entre los unos y los otros vamos haciendo todo lo que sabemos hacer.* (alumne de l'UTE)
- *Somos unos privilegiados, porque tenemos profesoras que vienen a darnos clase en todos los niveles.* (alumne de l'UTE)
- *El "mur" entre funcionarios i presos el rebentes, no existeix.* (alumne de l'UTE)
- *És molt dur, però molt gratificant. Passar d'un mòdul normal a l'UTE, és estar en un lloc on fas el que et dóna la gana i passar a un altre amb una clara disciplina.* (alumne de l'UTE)

A la fi, podríem estar citant una infinitat de comentaris i experiències que van arribar fins a fer saltar les llàgrimes, però creiem més interessant fixar-nos en el dia d'avui i començar a actuar a les aules de Primària, perquè els nostres futurs homes i dones no hagen de passar un mal moment, però en cas que arribés, tinguen la tranquil·litat que aquí estarem, igual que a l'escola, per donar aquesta segona convocatòria, aquesta segona oportunitat.

S'ha conegut una altra realitat, una realitat que malgrat estar aquí, la societat no vol veure, i ni tan sols es planteja com resoldre el problema. Gràcies

hem de donar per aquests coneixements adquirits, perquè de bon segur que quan estiguem rodant per les diferents destinacions que ens ofereix exercir de funcionari públic, si podem triar o ens toca anar a exercir a un centre penitenciari, ja no anirem amb por. Podem anar amb coneixement de l'obra que allí es fa, de com funciona i organitza, i de saber que encara que la tasca siga dura, la recompensa serà gran.

Per finalitzar i a manera de resum comentar que l'escola representa un dels pilars de l'UTE i es converteix no només en un lloc de transmissió de coneixements, sinó a més en un espai d'interacció i comunicació entre els qui conformen el col·lectiu intern i amb el món exterior.

Aquesta escola encoratja, genera i col·labora en experiències educatives, culturals i de participació que possibiliten unes noves i profitoses relacions presó-societat. Cal posar l'accent al programa de prevenció en el consum d'alcohol i altres drogues que es realitza amb alumnat de Secundària de Centres Escolars, tant dins de l'UTE com també en l'exterior amb les sortides. Sempre valdrà més un exemple que mil paraules, i de bon segur que aquests testimoniatges fan reflexionar a molts dels nostres adolescents, avui tan exposats al món de la drogoaddicció o els diners fàcils.

L'escola no està tancada, rígida i aliena a la realitat en la qual està immersa. Es possibilita la presència a l'aula dels qui l'Equip Multidisciplinari estime convenient, tinguen o no titulació; s'és flexible amb el sistema de nivells educatius; s'utilitza una metodologia cooperativa, sent en moltes ocasions el mateix alumnat el que exerceix de mestres dels seus propis companys en aquells temes que dominen amb més precisió, creant un clima de cogestió inigualable.

2.2. Valoració personal dels autors de l'article

D'entrada ens agradaria deixar clar que el nostre contacte amb tot el que fa referència als centres penitenciaris previs a aquesta assignatura era nul, però després d'aquesta experiència la nostra percepció respecte al món penitenciari ha canviat moltíssim.

Teníem una visió completament equivocada del món penitenciari; això sí, l'interés que ens provocava no ha fet més que augmentar després de l'oportunitat que vam tindre. La visita dels presos va ser el detonant per saber que aquest món i el vincle amb la docència pot ser una de les nostres sortides professionals algun dia.

L'UTE era per a tots nosaltres una cosa gairebé totalment desconeguda i que, per la seua relació amb la presó i els seus interns, causava molt de respecte. Per tant, és difícil imaginar com és l'educació en un centre penitenciari, tot i que sempre ha cridat la nostra curiositat. És més, no imaginàvem que en les presons

existís l'educació i després de la visita d'alguns alumnes de la presó d'Albocàsser, ens podem fer una idea del que suposa aquesta labor.

Per nosaltres, una presó era el que vèiem a les pel·lícules, és a dir, un lloc on hi ha delinqüents, i realment és així, encara que hi havia una part que desconexíem. Ara bé, la nostra percepció va canviar quan vam tindre l'oportunitat d'accedir a mòduls de la presó on ens vam mesclar amb assassins i gent realment perillosa, amb el propòsit de presenciar l'educació que se'ls oferia.

A part d'aquestes zones, existia la Unitat Terapèutica i Educativa. En l'UTE trobàvem presoners que adquirien un compromís i una responsabilitat personal per rebre educació i formar-se tant socialment com laboralment per facilitar la seua reinserció social. Aquests presos estaven tancats per motius relacionats amb les drogues. Alguns d'ells tenien una capacitat per expressar-se i una forma de pensar que a molts ens agradaria. D'ací vam aprendre que no s'ha de menysprear a la gent d'allí.

Al capdavall, voldríem destacar la gran importància que té l'educació en un centre penitenciari. Seria valuós per a la societat que la gent conegués aquesta funció dins de les presons per canviar la imatge equivocada que la majoria tenen. Després de tot, aquesta experiència ha significat per nosaltres una altra forma de conèixer l'educació i on ens agradaria treballar algun dia

Membres de la UTE, alumnes i professors a la seua visita a la UJI

3. REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS.

- Article 25.2 de la Constitució Espanyola de 1978. Recuperat de http://justicia.gencat.cat/web/.content/documents/arxiu/doc_21643460_1.pdf
- El Mundo (2010). "Más de 50 internos participan en las Unidades Terapéuticas de la prisión de Albocàsser". Recuperat de <http://www.elmundo.es/elmundo/2010/01/05/castellon/1262717855.html>
- Grau de mestre en Educació Primària (2012). *Didàctica i Organització Escolar*, Universitat Jaume I.
- Rodríguez D., F.J. et ál (2013). Educar en las cárceles: Unidad Terapéutica y Educativa de Villabona (Asturias, España). *Revista Criminalidad*, vol.55 (2): 9-28. Recuperat de http://www.policia.gov.co/imagenes_ponal/dijin/revista_criminalidad/vol55_2/01.pdf
- UTE Centro penitenciario de Villabona (2007). "Un espacio para la libertad". Recuperat de <http://www.utevillabona.es/node/39>